

Sexploitation på norsk

På 60-tallet kom en ny bølge av dokumentarfilmer på amerikanske kinoer. Filmene handlet gjerne om nudister, ungjenter på rømmen, utro husmødre og andre sjokkerende temaer.

PUBLISERT 5. juni 2011

**ONCE..IN A LIFETIME.. Comes
A Presentation That TRULY
PULLS NO PUNCHES!**

Now YOU Can SEE
The Motion Picture
That DARES
DISCUSS and
EXPLAIN SEX
As NEVER BEFORE
SEEN and HEARD!

THE ONE, THE ONLY, THE ORIGINAL...

"MOM AND DAD"

Truly The World's Most Amazing Attraction!

Extra IN PERSON
ELLIOT FORBES
"THE SECRETS OF SENSIBLE SEX"

**NO ONE UNDER
HIGH SCHOOL AGE
Admitted Unless
Accompanied
By Parents!!**

EVERYTHING SHOWN! EVERYTHING EXPLAINED!

SEXPLOITATION: Boken *Hemmelige rom - Norske kvinners seksuelle fantasier* gir sterke assosiasjoner til sexploitation, skriver Peder Kjøs. Et påklistret dokumentarpreg i filmer som *Mom and dad* (1945) gjorde at man kunne se nakenhet uten å ta den sosiale belastningen ved å oppsøke porno. Resultatet er som det

pleier å bli i sexploitation-sjangeren: Verken veldig informativt eller veldig sexy.

Kristin Spitznogle | **Hemmelige rom** – Norske kvinners seksuelle fantasier, *Cappelen Damm*, 2010. 168 sider

Filmene ble ofte innledet av en mann med hornbriller og en angivelig doktorgrad som advarte mot det fryktelige vi skulle bli vitne til. Felles for dem var at dokumentarpreget var ganske påklistret. De var åpenbart laget for et publikum som gjerne ville se nakenhet og utfordrende scenarioer uten å ta den sosiale belastningen ved å se vanlig porno. Sjangeren fikk raskt navnet «sexploitation», og lever fortsatt. For få år siden viste de mer lugubre norske TV-kanalene påfallende mange «dokumentarer» om pornobransjen, med akkurat passelig klipping mellom selvhøytidelige journalister og pornostjerner i halvt skjult aksjon.

Faglig alibi

Cappelen Damms bok *Hemmelige rom – Norske kvinners seksuelle fantasier* gir sterke assosiasjoner til sexploitation. Her er det Kristin Spitznogle som gir det faglige alibiet, mens «norske kvinner» har bidratt med sine fantasier per e-post. Resultatet er omtrent slik det pleier å bli i sexploitation-sjangeren: Det blir ikke så veldig informativt, og heller ikke så veldig sexy.

«Hemmelige rom bommer både som psykologi og som porno»

Hemmelige rom består av 12 ulike «rom» som de innsendte fantasiene er kategorisert inn i. Vi finner rommene for Jentesex, Aldersforskjell, Gruppensex, Fetisjisme og så videre, med et varierende antall fantasier i. Hvert rom er ledsaget av innledninger hvor

Spitznogle presenterer det vi skal få overvære, og setter fantasiene i en psykologisk forståelsesramme.

I utgangspunktet er dette et opplegg som ligner det vi finner i mange bøker som bruker kasus og teori sammen. For at det skal fungere godt, må kasusmaterialet bli brukt til noe. Det bør belyse eller anskueliggjøre et eller annet, aller helst en koherent teori eller analyse. Forfatteren bør ha en agenda, noe hun vil vise, som kasus tjener til å underbygge. Analysen kan også bygges motsatt vei – man kan begynne med et materiale, som man så gir en analyse av. Igjen bør vi kunne forvente at analysen henger sammen med eksempelet, og gjerne får fram noe nytt. Slik er det ikke med Spitznogles innledninger. De er høyst springende, og gjentar i hovedsak gammel ukebladvisdom som at «hjernen er det viktigste sexorganet vi er i besittelse av», og at alt er normalt. Freud nevnes her og der, og sadomasochisme forklares som vanlig som en uforpliktende lek med makt og sånt.

For lett

Noe tydelig perspektiv eller et samlende analytisk grep finner vi ikke i denne boken. Det er nok dette som gir meg assosiasjonen til sexploitation. Forlaget har vel tenkt at fantasiene alene ville blitt for kjedelige eller for pornografiske, og leid inn en avsender som skal gi det hele et dokumentaraktig preg. I denne rollen blir Spitznogle for lett. Den faglige ambisjonen hun selv gir til kjenne, er at hun «har hatt lyst til å dokumentere og dele noe av dette fantastiske erotiske tankegodset [...] med et ønske om å vise noe av det mangfold og den bredde som jeg vet befinner seg der ute». Målet er «å hjelpe kvinner til å forstå både sine medsøstre og seg selv litt bedre [og å] nyansere bildet av kvinnen som seksuelt vesen» (s. 11). Ikke veldig ambisiøst, altså, heller ganske konvensjonelt småpratete. Innledningen gir forventninger om en rusletur langs grundig oppgatte stier, og det er da også det vi får.

I den grad boken oppfyller ambisjonen om å «nyansere bildet av kvinnen som seksuelt vesen» ivaretas dette kanskje best av de to korte fantasiene om sex med hunder, men ellers er det lite grenseflytting her. Det blir veldig tydelig at den slagkraften som en gang lå i Alfred Kinseys, Shere Hites og Nancy Fridays dokumentasjon av hva folk egentlig holder på med og hva de fantasierer om, for lengst er brukt opp. Alt som gjenstår, er den potensielle pirringen en sex-historie «fra virkeligheten» eller fra vanlige menneskers fantasi kan gi.

Dårlig porno

Så hvordan ivaretas denne andre siden av sexploitation? Hva med pornoverdien? Dessverre viser det seg at «norske kvinners seksuelle fantasier» ikke er så god porno. Vi får de vanlige fantasiene om menn i uniformer, dominans og underkastelse, sex med fremmede, sex med svarte menn, sex med kjendiser – hele katalogen fra Cupidos leserbrevspalter er representert. Siden boken gjengir innsendt e-post, er det meste ganske dårlig skrevet, og fantasiene er med få unntak lite utbrodert. Boken kan altså ikke anbefales som politisk korrekt porno. Her er Taschens «kunstbøker» fortsatt bedre.

Seksualopplysning trenger ikke å være opphissende lesning. Hvis jeg skal lese om seksuelle fantasier, er det mer enn nok for meg at de settes inn i en spennende faglig ramme. Og porno trenger for min del ikke å ha et «budskap». Hvis jeg skulle ønske meg det beste fra begge verdener, kunne det for så vidt vært interessant å lese lange, gode intervjuer der kvinner (eller for den saks skyld menn) gikk i dybden av fantasiene sine og viste fram noe som var både faglig interessant og opphissende. *Hemmelig rom* kunne godt ha blitt en slik bok, men den har bare gått halve veien på begge områder, og bommer derfor både som psykologi og som porno.

Anmeldt av Peder Kjøs, psykolog og stipendiat ved Universitetet i Oslo

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 48, nummer 6, 2011, side